

Klub Przyrodników

Owczary 17, 69-113 Górzycza

e-mail: klub.przyrodnikow.kp@gmail.com; [http:// www.kp.org.pl](http://www.kp.org.pl)

Konto: Santander nr 28 1090 1593 0000 0001 0243 0645; NIP: PL 927-15-06-791

Owczary, 15 sierpnia 2024 r.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska
konsultacje-ONOL@klimat.gov.pl
Departament Leśnictwa i Łowiectwa
Warszawa

W związku z konsultacjami społecznymi dokumentu *Wytyczne i rekomendacje*, przedstawianego jako produkt Ogólnopolskiej Narady o Lasach, wnoszę załączone uwagi.

z up. Zarządu
Paweł Pawlaczyk

Biurow Klubu Przyrodników
Owczary 17, 69-113 Górzycza
e-mail: klub.przyrodnikow.kp@gmail.com
tel. 694 206 670

Stacja Terenowa Klubu Przyrodników
Owczary 17, 69-113 Górzycza
e-mail: owczary@kp.org.pl
tel. 694 206 397

Podmiot zgłaszający uwagi: Klub Przyrodników

FORMULARZ ZGŁASZANIA UWAG
do wytycznych i rekomendacji opracowanych podczas Ogólnopolskiej narady o Lasach

L.p.	Strona dokumentu	Fragment dotyczący uwagi	Proponowana zmiana zapisu	Uzasadnienie uwagi
1.	1	Tytuł	Zmienić tytuł dokumentu na <i>Wybrane elementy procesu wzmocnienia ochrony lasów cennych przyrodniczo i ważnych społecznie</i> . Alternatywnie, uzupełnić i przeredagować dokument, dostosowując go do tytułu.	Tytuł dokumenty powinien być spójny z jego treścią. Tytułując dokument <i>Wytyczne i rekomendacje</i> , należałoby jasno określić jego adresatów, tj. napisać, do kogo te wytyczne i rekomendacje są skierowane. Wytyczne powinny jasno określać, kto, kiedy, co i w jaki sposób powinien zrobić, nie pozostawiając luk do późniejszego dookreślenia. Rekomendacje powinny określać, jak ich adresat powinien się zachować w określonych sytuacjach. Obecny tekst w większości nie spełnia tych wymogów; próbując raczej być opisem zamierzonego procesu, w tym opisem zamierzeń MKiŚ, pozostawiającym jednak jeszcze wiele niedookreślonych luk. Niektóre rozdziały (np. VI) stanowią wytyczne/rekomendacje, które MKiŚ kieruje samo do siebie, co wydaje się pozbawione sensu. <i>Wytyczne</i> powinny być osadzone w konkretnym kontekście prawnym, podczas gdy dokument zawiera w rozdziale VI tylko dość ogólnikowe założenia do przyszłych zmian prawnych..
2.	4	Wstęp	Uporządkować tekst pod względem logicznym i pojęciowym, wyraźnie rozróżniając pojęcie „lasu” od pojęcia „drzewostanu”.	Obecny tekst, jak wiele innych tekstów z dziedziny leśnictwa, miesza pojęcia „lasu” i drzewostanu”. Np. <i>użytkowanie, hodowla i ochrona lasów</i> to dziedziny dotyczące w rzeczywistości tylko użytkowania, hodowli i ochrony drzewostanów. Te semantyczne przyczyny są jednym z istotnych powodów nieporozumień w dyskusji na temat zarządzania lasami, dokument którego celem jest

Biuro Klubu Przyrodników
Owczary 17, 69-113 Górzycza
e-mail: klub.przyrodnikow.kp@gmail.com
tel. 694 206 670

Stacja Terenowa Klubu Przyrodników
Owczary 17, 69-113 Górzycza
e-mail: owczary@kp.org.pl
tel. 694 206 397

				konstruktywny postęp w tej dyskusji, nie powinien więc ich powielać.
3.	4	Wstęp	Zapewnić spójność z horyzontalnymi założeniami Narady o Lasach, przypominając je. Zapewnić także spójność z dotychczas deklarowanymi politycznymi założeniami procesu wzmacniania ochrony lasów. W szczególności, przypomnieć że <i>Nadrzędnym celem planowanych działań jest zapewnienie trwałej ochrony najcenniejszych ekosystemów leśnych oraz wzmocnienie pełnionych przez nie funkcji oraz świadczonych usług ekosystemowych. Cel ten zostanie zrealizowany poprzez kompleksową reformę obecnego modelu gospodarki leśnej, której elementem jest wyłączenie części lasów z funkcji produkcji surowca drzewnego. Gospodarka leśna na tych terenach zostanie ukierunkowana na pełnienie funkcji ochronnych i społecznych⁷. Potrzeby takiego wyłączenia oszacowano wstępnie na 20% powierzchni lasów w Polsce.</i>	Bez odwołania do założeń procesu i bez osadzenia w kontekście politycznego celu „wylączenia 20% najcenniejszych przyrodniczo lasów z wycinki?”, dokument <i>Wytoczne i rekomendacje</i> jest niezrozumiały. Nie jest jasne, co jest celem ani sednem procesu, który te <i>Wytoczne i rekomendacje</i> mają opisywać. Obecna treść merytoryczna dokumentu sugeruje, że MKiS odstępuje od pierwotnych założeń procesu i od treści deklaracji koalicyjnej.
4.	4	Wstęp	Wyraźnie opisać genezę dokumentu. W obecnej wersji został on sformułowany przez zespół departamentu Leśnictwa MKiS z wykorzystaniem niektórych treści wypracowanych w ramach partycypacyjnego procesu Narady o Lasach.	Istotne jest wyjaśnienie, czym jest (a czym nie jest) przedstawiany dokument. W szczególności, nie można przedstawiać go jako produktu Narady o Lasach, gdyż tekst istotnie odbiega od treści wypracowanych, a czasami nawet od rozwiązań w ogóle diskutowanych na Naradzie; pomija także wszystkie (ważne!) elementy nad którymi dyskusji na Naradzie nie dokończono, bo MKiS nie dało na to czasu.
5.	-	cały dokument	Ponownie rozważyć całą treść dokumentu, biorąc pod uwagę deklarowane cele polityczne.	Wydaje się, że przy opracowaniu dokumentu MKiS przyjęło generalną zasadę pozostawienia wyłącznie treści bezspornych, tj. zaakceptowanych przez Lasy Państwowe. Powoduje to jednak, że tak opracowany dokument wyraża de facto akceptację MKiS dla polityki Lasów państwowych, polegającej na maksymalnym ograniczeniu

				reformy w lasach i na jej ograniczeniu do zmian pozornych – np. wyłączeniu z użytkowania tylko tego, co i tak nie jest użytkowane. Nie jest to spójne z deklaracjami politycznymi MKiS.
6.	5	Kryterium P1	Zapisać po prostu: <i>Puszcza Białowieża w granicach zadeklarowanych jako Obiekt Światowego Dziedzictwa UNESCO (część polska)</i>	Plan zarządzania Obiektem Światowego Dziedzictwa Białowieża Forest. nie został dotąd ustanowiony, nie powinien więc być dokumentem referencyjnym.
7.	5	Kryterium P2	Zapisać: <i>Lista proponowanych rezerwatów z PGL LP (209 rezerwatów), lista Klubu Przyrodników tzw. "shadow list" (ok. 1500 rezerwatów) oraz proponowane rezerваты wg danych RDOŚ, z wyłączeniem obiektów negatywnie zweryfikowanych.</i>	Kryterium powinno dawać możliwość włączenia obiektów zidentyfikowanych przez rdoś, jako podstawowy organ właściwy do tworzenia rezerwatów. Proponowane rezerваты powinny być domyślnie uznane za „obszaru o szczególnych walorach przyrodniczych” i odpowiednio chronione (w szczególności wyłączone z cięć), chyba że zostanie udowodnione że nie mają odpowiednich walorów (weryfikacja negatywna). Pozytywna weryfikacja nie powinna być warunkiem, ponieważ będzie wymagać co najmniej kilku lat.
8.	Załącznik 1, str. 10	Ramowe kierunki ochrony wartości przyrodniczych - Proponowane nowe rezerваты przyrody (P2)	Nie określać terminu weryfikacji. Weryfikacja powinna być zrealizowana w najszybszym możliwym dla RDOŚ terminie, ale obiekty powinny być wyłączone z cięć do czasu tej weryfikacji, także jeśli potrwa ona dłużej niż 31.12.2025..	Zapis obecnie zaproponowany przez MKiS leży w ogóle poza spektrum dyskusji tego aspektu na ONoL. na Naradzie Lasy Państwowe zgodziły się co najmniej na wyłączenie z cięć drzewostanów >80 lat i drzew > 120 lat w tych obiektach. Rzetelna weryfikacja 1500 obiektów do 31.12.2025 nie jest możliwa. jeżeli ten termin będzie narzucony rdoś, to można obawiać się, że weryfikacja będzie nierzetelna, np. zostanie scedowana na Lasy Państwowe.
9.	5	Kryterium P3	Dookreślić kryterium tak, by można je operacyjnie zastosować.	W dokumencie który ma stanowić <i>Wyttyczne i rekomendacje</i> , kryterium powinno być dookreślone, nie zaś pozostawione do dookreślenia enigmatycznej, przyszłej grupie roboczej. Podana w tekście formuła może bez dalszych dookreśleń być wykorzystana jako uproszczona, ale nadająca się do operacyjnego zastosowania forma kryterium, wówczas z

Biuro Klubu Przyrodników
Owczary 17, 69-113 Górzycy
e-mail: klub.przyrodnikow.kp@gmail.com
tel. 694 206 670

Stacja Terenowa Klubu Przyrodników
Owczary 17, 69-113 Górzycy
e-mail: owczary@kp.org.pl
tel. 694 206 397

				obecnych wytycznych należy wykreślić zamiar jego dookreślenia.
10.	6	Kryterium P5	Uzupełnić o typ siedliskowy BWGb. Uzupełnić o drzewostany na glebach torfowych w obrębie innych typów siedliskowych lasu.	Pominięcie BWGb wydaje się oczywistym przeoczeniem. Kryterium powinno m.in. chronić wszystkie lasy na torfie, a głębsza analiza danych glebowo-siedliskowych wskazuje, że niekiedy występują one także w obrębie innych niż wymienione typów siedliskowych lasu.
11.	6	Kryterium P6	<i>Dodać oraz inne drzewostany wskazane przez RDOŚ jako kluczowe dla funkcjonowania korytarzy ekologicznych</i>	RDOŚ powinny mieć prawo wskazywania także innych drzewostanów, niż sąsiadujące z przejściami dla zwierząt – np. drzewostanów w wąskich odcinkach korytarzy ekologicznych między terenami zurbanizowanymi lub rolniczymi
12.	7.	Kryterium P11	Uzupełnić o siedlisko 2180 (bory i lasy na wydmach nadmorskich)	Pominięcie siedliska przyrodniczego 2180 wydaje się oczywistym przeoczeniem
13.	7.	Kryterium P11	Opisać kod 91NN (lasy, które na pewno stanowią jedno z leśnych siedlisk przyrodniczych 9110-9130-9160-9170-9190, ale na podstawie dostępnych danych nie można rozpoznać, które z nich)	Konieczne jest objaśnienie.
14.	7.	Kryterium P11	Dookreślić źródła danych (obecne dane Lasów Państwowych o siedliskach przyrodniczych są w znacznej części, szacowanej na ok. 40%, niekompletne konieczne jest więc także użycie innych danych). Dookreślić także sposób wybierania płatów siedlisk 9110, 9130, 9160, 9170, 9190, 91P0, 9410, 91NN do wyłączenia z użytkowania, tj. operacyjne zastosowanie ramowego kryterium „najbardziej naturalne płaty: płatów o najwyższym stanie ochrony lub mogące łatwo osiągnąć ten stan”.	W dokumencie który ma stanowić <i>Wytyczne i rekomendacje</i> , kryterium powinno być dookreślone, nie zaś pozostawione do dookreślenia enigmatycznej, przyszłej grupie roboczej.

Biuro Klubu Przyrodników
Owczary 17, 69-113 Górzycza
e-mail: klub.przyrodnikow.kp@gmail.com
tel. 694 206 670

Stacja Terenowa Klubu Przyrodników
Owczary 17, 69-113 Górzycza
e-mail: owczary@kp.org.pl
tel. 694 206 397

15.	Załącznik 1, str. 9-11	Ramowe kierunki ochrony wartości przyrodniczych	Zgodnie z ustaleniami ONoL uzupełnić: <ul style="list-style-type: none"> Siedliska przyrodnicze: 9140, 91D0, 9180, 91E0, 91F0, 9410 na BWG oraz wszystkie w Sudetach – wyłączenie z użytkowania Siedliska przyrodnicze 9110, 9130, 9160, 9170, 9190, 91P0, 9410 (pozostałe), 91NN - najbardziej naturalne płaty: płatów o najwyższym stanie ochrony lub mogące łatwo osiągnąć ten stan – wyłączenie z użytkowania 	Wydaje się, że pominięcie tego ustalenia jest oczywistą omyłką.
16.	7	Kryterium P12	Wykreślić słowa „Zmiany zostaną wprowadzone podczas tworzenia nowych Planów Urządzenia Lasu dla wskazanych obszarów”.	Nie ma żadnego powodu, by traktować to kryterium wyjątkowo i by z wdrożeniem tego kryterium czekać do nowych planów urządzenia lasu. Czekanie z wdrożeniem tego kryterium na nowe PUL nie było w ogóle postulowane podczas ONoL, to zostało dopisane przez MKiŚ, wykraczając poza spektrum dyskusji na ONoL. Konieczne jest także ochronienie tych kluczowych drzewostanów przed cięciami zaplanowanymi w obecnych planach.
17.	8.	Kryterium P13	Zmienić na „Drzewostany w użytkach ekologicznych”	Większość użytków ekologicznych to powierzchnie nieleśne. Oczywiście, powinny one być chronione i wyłączone z jakiegokolwiek użytkowania, ale wykazywanie powierzchni nieleśnych w ramach „wzmacniania ochrony lasów” zostanie odebrane przez społeczeństwo jako propagandowe kłamstwo.
18.	9	Kryterium P16	Wykreślić z tego dokumentu	Bagna to powierzchnie nieleśne. Oczywiście, powinny one być chronione i wyłączone z jakiegokolwiek użytkowania, ale wykazywanie powierzchni nieleśnych w ramach „wzmacniania ochrony lasów” zostanie odebrane przez społeczeństwo jako propagandowe kłamstwo.
19.	9.	Kryterium P17	Zdefiniować jako: <i>Wszystkie lasy na stokach o nachyleniu poniżej 25 stopni; a poza krainą VII i VIII – 20 stopni</i>	Kryterium 30 stopni jest zbyt ostre, uniemożliwiałoby w praktyce wyznaczenie jakichkolwiek lasów poza krainami górskimi. W ramach dyskusji na ONoL dostrzegano

Biuro Klubu Przyrodników
Owczary 17, 69-113 Górzycza
e-mail: klub.przyrodnikow.kp@gmail.com
tel. 694 206 670

Stacja Terenowa Klubu Przyrodników
Owczary 17, 69-113 Górzycza
e-mail: owczary@kp.org.pl
tel. 694 206 397

				problem i próbowano dopracować kryterium, czego jednak nie udało się dokończyć ze względu na narzucone przez MKiŚ terminy. Obecnie trzeba je więc dopracować, a nie pozostawiać w proponowanej przez LP formie.
20.	-	-	Dodać kryterium <i>Drzewostany, które powinny być wyłączone z użytkowania w celu zapewnienia ochrony w obszarach Natura 2000 – według wskazań RDOŚ.</i>	Kryterium było dyskutowane podczas ONoL i była co do niego zgoda.
21.	-	-	Dodać kryterium <i>Drzewostany kluczowe dla ochrony potencjalnych parków narodowych i innych szczególnie cennych dużych obszarów</i>	Kryterium było sygnalizowane podczas ONoL, a dyskusja nie została dokończona z braku czasu na zebranie i analizę danych. Jednak takie kryterium na pewno jest potrzebne. W szczególności, zbierano dane od parków narodowych, a pominięcie tego kryterium sprawiałoby, że ta praca zostałaby zmarnowana. Na pewno konieczna jest szczególnie wzmocniona ochrona terenów które mogą być potencjalnie rozważane pod parki narodowe; takie kryterium (nie obejmujące wszystkich lasów, a tylko Drzewostany kluczowe) jest więc potrzebne. „Inne szczególnie cenne duże obszary” to w szczególności obszary Moratorium z 8 stycznia. Ich szczególnie wzmocniona ochrona powinna być kontynuowana, gdyż w przeciwnym razie działania MKiŚ zostaną uznane za niespójne i niekonsekwentne.
22.	-	-	Dodać kryteria: <ul style="list-style-type: none"> • Drzewostany na siedlisku Bs; • Drzewostany na siedliskach wilgotnych, • Otuliny wokół bagien 	Kryteria były proponowane, nie zostały przedyskutowane na ONoL tylko z braku czasu, tj. z przyczyn uwarunkowanych organizacją procesu przez MKiŚ. Nie jest to przesłanka do ich pomijania. Wymienione kategorie są niewątpliwie „cenne przyrodniczo” i wymagają szczególnych zasad zagospodarowania.
23.	10	Kryteria S1-S4, S6-S7	Doprecyzować, tak by mogły być operacyjnie zastosowane. Podać, na podstawie jakich danych / wniosków proponowane kryteria mają być zastosowane.	Obecnie kryteria są sformułowane tak, że w praktyce mogą być bardzo rozmaicie interpretowane. Jest to niezgodne z zapowiedzą we wstępie do tej części

				<p><i>Wyznaczenie takich terenów wymaga zastosowania jasno określonych kryteriów.</i></p> <p>W ramach ONoL była wypracowana tabela określająca konkretne przesłanki (dane) wyznaczania lasów społecznych, ale nie została ujęta w dokumencie</p>
24.	10.	Kryterium S2	Przeformułować na „Lasy szczególnie ważne dla turystyki lub rekreacji”.	Kryterium powinna być nie tylko intensywność użytkowania (liczba korzystających ludzi), ale także znaczenie lasu dla specyficznych form turystyki i rekreacji, np. dla turystyki przyrodniczej; kulturowej = powinny być włączane nie tylko lasy intensywnie penetrowane, ale także lasy, w których ludzie szczególnie poszukują specyficznych wrażeń związanych z kontaktem z przyrodą.
25.	10.	Kryterium S3	Dodać także lasy przy szlakach turystycznych	Istotne dla wrażeń leśno-krajobrazowych turystów korzystających ze szlaków..
26.	10.	Kryterium S5	Dodać strefę uzdrowiskową C	Zgodnie z zasadami wyznaczania stref uzdrowiskowych, to właśnie w strefie C znajdują się większość lasów kształtujących mikroklimat uzdrowiska i będących miejscem do prozdrowotnych aktywności kuracjuszy.
27.	10	Kryterium S7	Rozszerzyć na „Obszary istotne dla kształtowania warunków wodnych, w tym zaopatrzenia w wodę, ochrony przed powodzią i suszą”	Istotną funkcją społeczną niektórych lasów jest także ochrona przed powodzią i suszą.
28.	11-13	Rozdział III	Zasadniczo przerehabilitować i rozwinąć	W obecnej formie ten rozdział nie stanowi Wytycznych i rekomendacji, ale dość luźny opis przewidywanego procesu, pozostawiający wiele niedopowiedzeń
29.	11	Rozdział III	Jeżeli <i>Procesy wyznaczania lasów o szczególnych walorach przyrodniczych i społecznych będą prowadzone rozdzielnie ze względu na różny charakter i specyfikę tych lasów</i> , to należy doprecyzować wytyczne na sytuację, gdy lasy o szczególnych walorach przyrodniczych pokrywają się z lasami ważnymi społecznie. Wydaje się jasne, że sytuacje takie	Brak wytycznych na takie sytuacje skutkuje niejasnością i możliwościami różnych interpretacji. Np. w praktyce pojawiają się ze strony Lasów Państwowych próby ograniczania ochrony wartości przyrodniczych w lasach ważnych społecznie.

Biuro Klubu Przyrodników
Owczary 17, 69-113 Górzycyca
e-mail: klub.przyrodnikow.kp@gmail.com
tel. 694 206 670

Stacja Terenowa Klubu Przyrodników
Owczary 17, 69-113 Górzycyca
e-mail: owczary@kp.org.pl
tel. 694 206 397

			należy dopuścić i dostrzec, a docelowe zasady gospodarowania muszą wówczas uwzględniać zarówno środki ochrony przewidywane dla odpowiednich kryteriów przyrodniczych, jak i środki wzmacniania odpowiednich funkcji społecznych (por. załącznik 1), zaś kierunki rozwiązywania ewentualnych konfliktów wskazuje odpowiednia tabela w załączniku 1. .	
30.	11	Rozdział III	Jasno określić, że zmiany dotyczące lasów przyrodniczych i społecznych będą wprowadzone do obowiązujących PUL, także w trakcie ich obowiązywania. Podać sposób i terminy, w jakich ma to być zrealizowane.	Obecna treść pozostawia zasadnicze niejasności – od kiedy będą wprowadzone ustalone zmiany. Można z niej wywieść interpretację, że zmiany miałyby być wprowadzane dopiero do nowych PUL, ale pozostawałaby ona w zasadniczej sprzeczności z innymi elementami w dokumencie. Dalej podano m.in., że lasy przyrodnicze „zostaną zakwalifikowane do wdrożenia od 1 stycznia 2025 r.”.
31.	11	Rozdział III	Proszę określić, do kogo należy kierować wnioski o wyznaczenie lasów przyrodniczych w procedurze <i>oddolnie (przez społeczeństwo, np. nadleśnictwa, NGOs, obywateli)</i> i jak w tej procedurze będą one załatwiane (przez kogo, w jakich terminach).	Istotny element procesu, powinien być dookreślony. Dalej podano, że lasy przyrodnicze „zostaną zakwalifikowane do wdrożenia od 1 stycznia 2025 r.”, jest więc najwyższa pora by wszystkie szczegóły były już określone.
32.	11	Rozdział III	Proszę określić, na jakiej podstawie prawnej RDOŚ będzie opiniował i weryfikował propozycje lasów przyrodniczych, oraz na jakich zasadach będzie działał „zespół złożony z interesariuszy” (w tym: źródło pokrycia kosztów pracy członków takiego zespołu, sposób jego powołania).	Istotny element procesu, powinien być dookreślony. Dalej podano, że lasy przyrodnicze „zostaną zakwalifikowane do wdrożenia od 1 stycznia 2025 r.”, jest więc najwyższa pora by wszystkie szczegóły były już określone.
33.	12	Rozdział III	Proszę określić, na jakiej podstawie prawnej RDOS lub GDOŚ będzie zatwierdzał lasy przyrodnicze i jakie będą skutki takiego zatwierdzenia. W jaki sposób ma funkcjonować	Istotny element procesu, powinien być dookreślony. Dalej podano, że lasy przyrodnicze „zostaną zakwalifikowane do wdrożenia od 1 stycznia 2025 r.”, jest więc najwyższa pora by wszystkie szczegóły były już określone.

			procedura odwoławcza, biorąc pod uwagę że kompetencje organów zostały w niej zaprojektowane w sposób odmienny od obecnej kompetencji tych organów w ramach administracyjnej procedury odwołania od decyzji.	
34.	12	Rozdział III	Wykreślić zdanie „do procesu weryfikacji będzie włączona ekspercka grupa robocza mitygująca skutki finansowe”	Podane w dokumencie kryteria wyznaczania lasów przyrodniczych mają charakter merytoryczny, skutki finansowe nie mogą więc być przesłanką do ich „weryfikacji”. Wpisane przez MKiS zdanie zakłada zamiar instrumentalnego traktowania kryteriów! Prognoza skutków finansowych może być uwzględniana przy podejmowaniu decyzji o wyłączeniu lasów z użytkowania, ale nie jako „weryfikacja” zastosowania merytorycznych kryteriów.
35.	12	Rozdział III	W harmonogramie dotyczących lasów przyrodniczych, oprócz głównego aktu jednorazowego ich wyznaczenia przez <i>ustalenie zasięgu wszystkich potencjalnych kryteriów, które zostaną zidentyfikowane i zakwalifikowane do wdrożenia od 1 stycznia 2025 r.</i> , przewidzieć uzupełniającą procedurę umożliwiającą coroczne uzupełnianie wyznaczenia.	Ze względu na charakter i jakość dostępnych danych, nie jest możliwe dobre <i>ustalenie zasięgu wszystkich potencjalnych kryteriów</i> do 1 stycznia 2025 r. Wyznaczenie powinno być uzupełniane w miarę weryfikacji danych lub napływu nowych danych (musi także istnieć taka możliwość w trybie <i>oddolnie (przez społeczeństwo, np. nadleśnictwa, NGOs, obywateli)</i> – w sytuacjach gdy oddolni interesariusze przedstawią nowe dane lub argumenty uzasadniające wyznaczenie.
36.	12	Rozdział III	Określić, w jaki sposób analiza skutków wyłączenia uwzględni na równi różne usługi ekosystemowe. Czy przewiduje się wycenę tych usług?	Istotny element procesu, powinien być dookreślony. Obecne brzmienie wydaje się wewnętrznie sprzeczne – różne typy usług mają być traktowane „na równi”, ale „grupa ekspercka” ma mitygować tylko „skutki finansowe”.
37.	12	Rozdział III	Ponownie przemyśleć zasady podejścia do lasów o szczególnych walorach społecznych	Zaproponowana zasada wyznaczania wyłącznie „na poziomie lokalnym, m.in. przez samorząd, mieszkańców, leśników” jest niezgodna z niektórymi kryteriami, które odwołują się do obiektywnych aspektów merytorycznych

Biuro Klubu Przyrodników
Owczary 17, 69-113 Górzycza
e-mail: klub.przyrodnikow.kp@gmail.com
tel. 694 206 670

Stacja Terenowa Klubu Przyrodników
Owczary 17, 69-113 Górzycza
e-mail: owczary@kp.org.pl
tel. 694 206 397

				(np. strefy ochrony uzdrowiskowej, ujęcia wody, lasy o szczególnym znaczeniu dla kształtowania warunków wodnych). Takie obiektywne kryteria merytoryczne muszą być zastosowane z urzędu, bez potrzeby wniosków ze strony interesariuszy.
38.	12	Rozdział III	Ponownie przemyśleć zasady podejścia do lasów o szczególnych walorach społecznych	Oddanie całości procedury Lasom Państwowym „Nadleśnictwo przeprowadza konsultacje publiczne, a RDLP je akceptuje” będzie prowadzić do konfliktów. Przykład niedawnych tzw. „konsultacji moratorium” sugeruje, że Lasy Państwowe obecnie nie są przygotowane technicznie do prowadzenia rzetelnych konsultacji publicznych.
39.	12	Rozdział III	Proszę doprecyzować, jak należy rozumieć „proces ciągle uwzględniający roczne planowanie w LP”. W naszym rozumieniu oznacza to, że: <i>Proces wyznaczania lasów społecznych będzie umożliwiał ciągle składanie wniosków o ich wyznaczenie, a wnioski takie będą rozpatrywane przynajmniej raz w roku. Raz wyznaczone lasy społeczne będą jednak trwałe.</i>	Istotny element procesu, powinien być dookreślony. Obecne sformułowanie może być różnie rozumiane.
40.	13	Rozdział III	Proszę określić, czym będzie „regionalny zespół współpracy” i jak będzie powoływany	Istotny element procesu, powinien być dookreślony. Tekst sugeruje, że ma to być zespół opiniodawczo-doradczy na poziomie RDLP, co nie ma dziś precedensu.
41.	12-13	Rozdział III	Ponownie przemyśleć procedury udziału społecznego w wyznaczaniu lasów cennych przyrodniczo i ważnych społecznej, dostosowując je do Załącznika 3.	W obecnym tekście MKiS w rozdziale III proponuje elementy (np. terminy) sprzeczne z proponowanymi w załączniku 3 standardami.
42.	14	Rozdział IV	Proszę określić, kto, w jaki sposób i w jakim trybie będzie planował zasady gospodarowania w lasach o szczególnych walorach przyrodniczych i społecznych, tj. będzie konkretyzował, jakie środki ochrony rekomendowane w załączniku 1 będą	Istotny element procesu, powinien być dookreślony. Rozdział III dotyczy wyłącznie wyznaczania lasów o szczególnych walorach, ale nie określa, w jaki sposób będą do nich aplikowane zasady ochrony określone w załączniku 1.

			zaaplikowane w konkretnych miejscach w konkretnym lesie (szczególnie dotyczy to lasów społecznych, ale także niektórych lasów przyrodniczych). Jaka będzie procedura odwoławcza od takich decyzji?	
43.	-	Załącznik 1	Przywrócić na początku załącznika tabelę definiującą pojęcia „wylączyć”, „ograniczyć” i „modyfikacji”, używane dalej w zasadach gospodarowania w poszczególnych typach lasów	Element kluczowy dla jednoznacznego rozumienia zaproponowanych Zasad gospodarowania na obszarach o szczególnych walorach przyrodniczych i społecznych. W znacznej części został uzgodniony w ramach ONoL, ale został usunięty przez MKiS. Brak tego elementu będzie generował wiele konfliktów powodowanych przez różne rozumienie stosowanych pojęć.
44.	-	Załącznik 2	Ponownie przemyśleć i zupełnie przerehabilitować	Monitoring, czyli <i>state weryfikowanie, czy został osiągnięty cel zachowania szczególnych walorów przyrodniczych lasów i realizacji społecznej funkcji lasów</i> , jest możliwy tylko jako systematyczny i obejmujący wszystkie takie lasy proces zbierania i analizy danych. Wymaga to wskazania, kto będzie takie proces realizował, jakimi metodami, jakie dostępne dane zostaną wykorzystane a jakie nowe dane zostaną zebrane, jakimi zasobami, w tym za jakie środki finansowe. Załącznik w ogóle nie zawiera tych elementów. Udostępnianie danych społeczeństwu (co jest obecnie główną treścią załącznika) jest ważne dla transparentności gospodarki leśnej i jest jak najbardziej zasadne, ale nie stanowi monitoring! Nie można milcząco zakładać, że społeczeństwu, gdy tylko będzie miało dostęp do danych, wyręczy profesjonalne organy i podmioty w monitoring!
45.	15	Rozdział V	Ponownie przemyśleć i przerehabilitować	Rozdział w obecnej formie zawiera tylko ogólne deklaracje, niestanowiące wytycznych ani rekomendacji. Zdanie <i>Kluczowym działaniem minimalizującym ryzyka jest rozłożenie procesu wzmocnienia ochrony lasów o szczególnych walorach przyrodniczych w czasie</i> nie jest powiązane z treścią rozdziału III

Biuro Klubu Przyrodników
Owczary 17, 69-113 Górzycza
e-mail: klub.przyrodnikow.kp@gmail.com
tel. 694 206 670

Stacja Terenowa Klubu Przyrodników
Owczary 17, 69-113 Górzycza
e-mail: owczary@kp.org.pl
tel. 694 206 397

46.	-	Załącznik 4	Proszę wskazać podmioty, które powinny wykonać działania minimalizujące, oraz terminy ich realizacji	Niezbędne, by listę działań minimalizujących można potraktować jako element <i>Wytycznych</i> lub <i>rekomendacji</i> .
47.	16-17	Rozdział VI	<p>Ponownie przemyśleć i przerehabilitować. W dokumencie oczekivalibyśmy:</p> <ul style="list-style-type: none"> informacji, w jaki sposób proces wzmacniania ochrony lasów ma być wdrażany w obecnym stanie prawnym (jaka interpretację obecnego prawa MKiS rekomenduje w celu wdrażania procesu, w tym szczególnie działań określonych w Rozdz. III); informacji, jakie zmiany prawne ważne dla wdrożenia procesu są obecnie procedowane w ramach projektu zmiany ustawy o lasach (UD61) informacji, jakie konkretne zmiany MKiS zamierza wprowadzić do rozporządzeń ministra właściwego d/s środowiska (projekt znówelizowanego rozporządzenia); informacji, jakie zmiany legislacyjne MKiS proponuje jako dużą nowelizację ustawy o lasach. 	W obecnej formie rozdział stanowi zbiór luźnych i ogólnikowych postulatów, skierowanych w dodatku do samego MKiS jako podmiotu odpowiedzialnego za projekty zmian legislacyjnych na poziomie ustawy, za legislację na poziomie rozporządzeń oraz za zatwierdzanie planów urządzenia lasu. Nie stanowi natomiast żadnych wytycznych ani rekomendacji, które mogłyby być użyte przez jakiegokolwiek inny podmiot. Nie zawiera również informacji, które mogłyby być przydatne podmiotom zaangażowanym w proces, do osadzenia proponowanych działań w obecnym kontekście prawnym, oraz do dostosowania się do oczekiwanych zmian prawnych.